

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE CHIMIE

Bacău, 17-22 aprilie 2016

Ediția a L-a

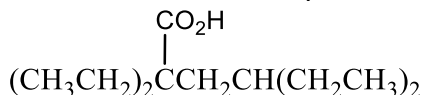
Proba teoretică

Clasa a XI-a

Subiectul I (20 de puncte)

La fiecare din următorii 10 itemi, este corect un singur răspuns. Marchează cu **X** pe foaia de concurs răspunsul corect. **Nu se admit modificări și ștersături pe foaia de concurs.**

1. Alegeți denumirea corectă, conform IUPAC, a compusului:

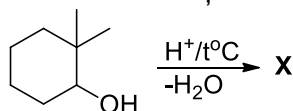

A) acid 1,1,3-trietilhexanoic; **B)** acid 3,5,5-trietil-6-hexanoic; **C)** acid 2,2,4,4-tetraetilbutanoic;
D) acid 3,5-dietilheptan-3-carboxilic; **E)** acid 2,2,4-trietilhexanoic.

2. Se dau următorii fenoli: 1) *p*-nitrofenol; 2) fenol; 3) *p*-cresol; 4) 2,4-dinitrofenol;
5) *p*-clorofenol și constantele de aciditate, K_a , la 25°C: a) $5,5 \cdot 10^{-11}$; b) $1,7 \cdot 10^{-10}$; c) $4,1 \cdot 10^{-10}$;
d) $7 \cdot 10^{-8}$; e) $8 \cdot 10^{-5}$. Valorile constantelor de aciditate sunt atribuite corect fenolilor în seria:

A) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d, 5-e; **B)** 1-d, 2-b, 3-a, 4-e, 5-c; **C)** 1-d, 2-c, 3-a, 4-e, 5-b;
D) 1-d, 2-a, 3-b, 4-e, 5-c; **E)** 1-c, 2-b, 3-a, 4-e, 5-d.

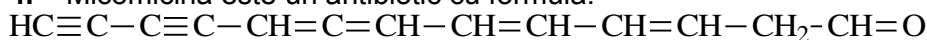
3. Se dă reacția:

Compusul **X** este:

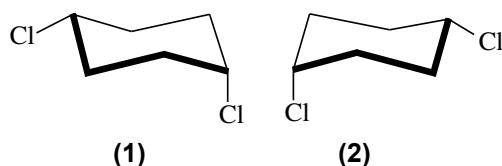
A) 3,3-dimetilciclohexenă; **B)** 1,1-dimetil-2-ciclohexenă; **C)** 1,1-dimetil-3-ciclohexenă;
D) 1,2-dimetilciclohexenă; **E)** 3,4-dimetil-3-hexenă.

4. Micomicina este un antibiotic cu formula:

Miomicina prezintă un număr de izomeri de configurație egal cu: **A)** 4; **B)** 6; **C)** 8; **D)** 12; **E)** 16.

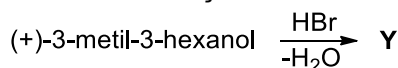
5. Se dau structurile:

Structurile (1) și (2) sunt:

A) identice; **B)** diastereoizomeri; **C)** enantiomeri; **D)** izomeri de constituție; **E)** conformeri.

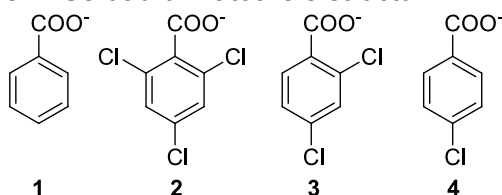
6. Se dă reacția:

Compusul **Y** este: **A)** (+)-3-bromo-3-metilhexan; **B)** (-)-3-bromo-3-metilhexan;
C) ($\pm$)-3-bromo-3-metilhexan; **D)** (Z)-3-metil-3-hexenă; **E)** (E)-3-metil-3-hexenă.

7. Rotația specifică a anomerului α al unei piranoze este $+150,70^\circ$, iar rotația specifică a anomerului β al aceleiași piranoze este $+52,80^\circ$. În soluție, amestecul în echilibru al celor doi anomeri are rotația specifică $+80,20^\circ$. Procentul de anomer α din amestec, la echilibru, este:
A) 28%; B) 32%; C) 68%; D) 72%; E) 50%.

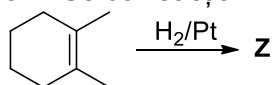
8. Se dau următoarele structuri:

Ordinea crescătoare a bazicității este:

A) 1<2<3<4; B) 2<3<4<1; C) 3<4<1<2; D) 4<1<2<3; E) 4<3<2<1.

9. Se dă reacția:

Compusul **Z** este: **A) 1,1-dimetilciclohexan; B) trans-1,2-dimetilciclohexan;**
C) cis-1,2-dimetilciclohexan; D) ciclohexan; E) 1,3-dimetilciclohexan.

10. 1,4-ciclohexandiona se poate obține printr-o reacție de condensare Dieckmann pornind de la esterul dietilic al acidului:

A) oxalic; B) malonic; C) succinic; D) glutaric; E) adipic.

Subiectul al II-lea

(25 de puncte)

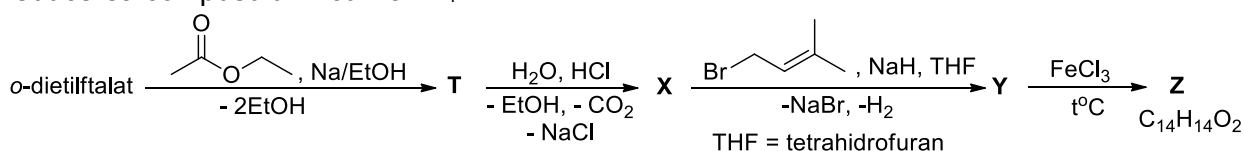
A) Mierea de mană, indicată persoanelor alergice la polen, este o miere extraflorală care conține 3 – 25% melezitoză (**A**). Melezitoza este o trizaharidă nereducătoare care, prin hidroliză totală acidă, conduce la un amestec de D-glucoză și D-fructoză.

Prin hidroliză parțială, acidă sau enzimatică, a lui (**A**) rezultă un amestec format din D-glucoză și dizaharidele zaharoză (**B**) și turanoză (**C**). Compusul (**C**) este o dizaharidă nereducătoare care prezintă fenomenul de mutarotație. Prin tratarea melezitoei (**A**) cu dimetilsulfat, în mediu bazic, urmată de hidroliza acidă a produsului rezultat, se obține un amestec care conține 2,3,4,6-tetra-O-metil-D-glucoză (**D**) și 1,4,6-tri-O-metil-D-fructoză (**E**). Prin metilarea ulterioară, urmată de hidroliza acidă, a compusului (**E**) se obține 1,3,4,6-tetra-O-metil-D-fructoză (**F**).

Se cere:

- Scrieți formulele de structură ale compușilor **D**, **E** și **F**.
- Scrieți formulele structurale posibile ale turanozei (**C**).
- Scrieți formula structurală a melezitoei știind că legătura eterică a D-glucozei din melezitoză este α -glicozidică.

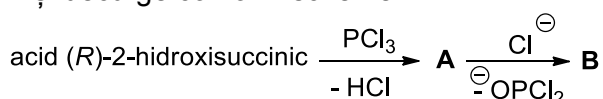
B) Identificați structurile compușilor **T**, **X**, **Y** și **Z** din schema de reacții, știind că **T** este o sare, iar **Z** este un compus triciclic. Scrieți formulele structurale ale stereoizomerilor produsului rezultat la reducerea compusului **Y** cu NaBH_4 .

Subiectul al III-lea

(25 de puncte)

A) Reacția acidului (*R*)-2-hidroxisuccinic cu triclorig de fosfor conduce la formarea produsului **B** și decurge conform schemei:

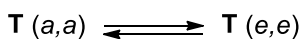
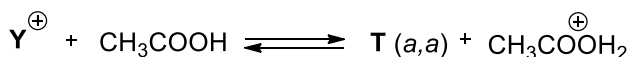
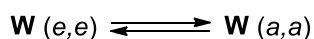
Se cere:

- Scrieți structura acidului (*R*)-2-hidroxisuccinic.
- Structura intermediarului **A** și a produsului **B** cu precizarea stereochemiei.
- Propuneți structura stării de tranziție prin care are loc transformarea lui **A** în **B**.

B. Reacția (*1S, 2S*)-*trans*-*p*-bromobenzenesulfonatului de 2-iodociclohexil (**W**) cu acidul acetic formează *trans*-acetat de 2-iodociclohexil (**T**).

- Scrieți formulele conformaționale de tip scaun pentru **W** (*e,e*) și **W** (*a,a*).

Reacția are loc conform schemei:

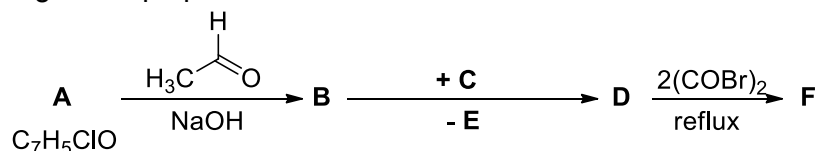

- Identificați intermediarii **X**⁺, **Y**⁺ și **T** din schema de mai sus și scrieți formulele conformaționale ale acestora.
- Notați configurațiile (*R/S*) ale atomilor de carbon chirali din produsul **T**.

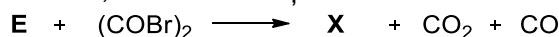
Subiectul al IV-lea

(30 de puncte)

Compusul aromatic *meta*-disubstituit **A** are formula moleculară C₇H₅ClO. Compusul **C** este o ilidă care se obține prin reacția bromoacetatului de metil cu trifenilfosfina la reflux, în toluen, urmată de tratarea produsului cu o bază. Reacția dintre **B** și **C** conduce la formarea lui **D**, iar masa de reacție brută de la sinteza lui **D** (nu se izolează), tratată cu bromura de oxalil, formează într-o singură etapă produsul **F**.

Notă: Transformarea lui **D** în **F** este favorizată de prezența produsului secundar **E** care reacționează cu bromura de oxalil, conform reacției:

X s-ar putea obține și prin reacția trifenilfosfinei cu brom.

Se cere:

- Determinați structurile **A-F** și **X** știind că **F** are aceeași nesaturare echivalentă ca și **A**.
- Precizați tipul și numărul de stereoisomeri ai lui **F**.
- Scrieți produsul de reacție dintre **D** și anhidrida maleică.

Mase atomice: H-1; C-12, O-16, N-14, Cl-35,5

Nr. atomice: H-1, C-6, N-7, O-8, Cl-17, I-53

Notă: Timp de lucru 3 ore.

Subiecte elaborate de:

Prof. dr. Ion Grosu

Lect. dr. Mihaela Matache

Prof. Nicoleta Drăgan, Colegiul Național "Jean Monnet", Ploiești

Prof. Vasile Sorohan, Colegiul Național "Costache Negruzzi", Iași

Comisia Centrală a Olimpiadei

Naționale de Chimie

Vă urează

Succes!